

IES A Basella

Programación

4º ESO

Departamento de Xeografía e Historia

Curso 2022-23

Data	día mes ano
Versión	Ver 1.0
Tipo	Documentación Departamento

ÍNDICE

1. GLOSARIO.....	6
2. CONTEXTO.....	10
3. OBXECTIVOS.....	10
4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN.....	13
5. RELACIÓN DE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.	17
6. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE/PROXECTO/TEMA.....	30
7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	58
8. METODOLOXÍA.....	61
9. AVALIACIÓN	ERROR! MARCADOR NO DEFINIDO.
AVALIACIÓN INICIAL.....	65
AVALIACIÓN CONTINUA.....	65
AVALIACIÓN FINAL.....	70
AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.....	70
RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES.....	71
SEGUIMIENTO DO ALUMNADO REPETIDOR.....	75
10. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	ERROR! MARCADOR NO DEFINIDO.
INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO.....	79
INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE.....	79
11. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	80
12. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	83
13. LIBRO DE TEXTO E MATERIAIS DIDÁCTICOS.....	85

14.	CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN LECTOR.....	87
15.	CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC.....	87
16.	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	89
17.	DATOS DO DEPARTAMENTO.....	92
18.-	REFERENCIAS NORMATIVAS.....	94

GLOSARIO

Desenvolvemento curricular: 2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.

Programacións didácticas: 3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.

Programación de aula: 4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.

Programación didáctica: Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.

Criterios de avaliación: Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).

Estándares de aprendizaxe. Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliábeis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.

Criterios de cualificación: Indicadores de logro. Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.

Grao de consecución dun estándar: Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.

Criterios de cualificación e instrumentos: Serven para ponderar “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.

Procedementos e instrumentos: Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente (art. 7.6, terceiro parágrafo, da Orde ECD 65/2015).

Rúbrica: Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia.

Portfolio: Achega de producións dun alumno/a.

OUTROS ASPECTOS

Graduación dos estándares: Para identificar o progreso dos estándares ao longo dunha etapa.

Perfil de área: Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliáveis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliáveis póñense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo.

Perfil competencial: Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7 Orde ECD 65/2015).

Avaliación das competencias: A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015).

Nivel de desempeño das competencias: Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).

Tarefa: É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.

Identificación de contidos e criterios: Exemplo: B1.1: B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque.

Identificación de estándares: Exemplo: XHB1.1.2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia.

B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar. 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar. 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

NO PORTAL DE CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA ([HTTP://WWW.EDU.XUNTA.ES/PORTAL/GUIADALOMCE](http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce)) ESTÁN DISPOÑIBLES, EN FORMATO DOC E DESAGREGADOS POR ÁREAS:

- DECRETO 86/2015, DO 25 DE XUÑO, POLO QUE SE ESTABLECE O CURRÍCULO DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E DO BACHARELATO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.
- DECRETO 105/2014, DO 4 DE SETEMBRO, POLO QUE SE ESTABLECE O CURRÍCULO DA EDUCACIÓN PRIMARIA NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.
- A ORDE DO 15 DE XULLO DE 2015 POLA QUE SE ESTABLECE A RELACIÓN DE MATERIAS DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA DE ELECCIÓN PARA OS CENTROS DOCENTES NAS ETAPAS DE EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA E BACHARELATO, E SE REGULA O SEU CURRÍCULO E A SÚA OFERTA.

2. CONTEXTO

- **Centro:**

O IES A Basella oferta tres liñas en 1º e 2º e ESO, e dúas en 3º e 4º (10 grupos), tres grupos de 1º de Bacharelato e catro grupos de 2º de Bacharelato, coas modalidades de Ciencias e Tecnoloxía, de Humanidades e Ciencias Sociais .

Forman parte do Departamento neste curso os profesores que se citan a continuación: Dona María del Carmen Muñiz Mirás, Dona Celia Morado Acuña e Dona Susana Vázquez Prieto.

O reparto de curso e materias fíxose nunha reunión do Departamento, quedando cubertos todos os cursos, grupos e materias, segundo consta nos horarios personais dos membros do Departamento.

- **Curso:**

O curso de 4º ESO está formado por dous grupos: 4º ESO A con 26 alumnos/as e 4º ESO B con 26 alumnos/as o que fan un total de 52 alumnos/as.

3. OBXECTIVOS

a	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores
---	--

	comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
n	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
ñ	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
o	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

--	--

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref.	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque	Contido	libro de texto	Mes	Sesi3ns
		B1	Bloque 1. O s3culo XVIII en Europa ata 1789			
1ª avaliación	1	B1.1	S3culo XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamen-tarismo das minor3as. Francia, Inglaterra, Espa3a e Galicia	Tema 1	Sep./Oct.	9
		B1.2	Ilustraci3n.			
		B1.3	Arte e ciencia en Europa no s3culo XVIII.			
	B2	Bloque 2. A era das revoluci3ns liberais		Tema 2	Oct./Nov.	15
2	B2.1	Revoluci3ns burguesas nos s3culos XVIII e XIX: bases ideol3xicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), econ3micas e sociais; principais consecuencias.				
2/3/4	B2.2	Revoluci3ns burguesas nos s3culos XVIII e XIX: periodizaci3n e feitos principais. Restauraci3n. Procesos unificadores e independentistas. O caso espa3ol				
	B3	Bloque 3. A Revoluci3n Industrial				
	2	B3.1	Revoluci3n Industrial: concepto; factores econ3micos, sociais e	Tema 2	Nov./Dec.	9

			ideolóxicos que a fan posible.			
	2	B3.2	Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.	Tema 2		
	2/3	B3.3	Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).	Tema 2,3,4		
	3	B3.4	Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?	Tema 3		
	2/3	B3.5	A ciencia no século XIX.	Tema 2 e 3		
		B4	Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial			
2ª avaliación		B4.1	O imperialismo no século XIX: concepto.	Tema 4	Xan.	4
		B4.2	Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.			
		B4.3	Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.	Tema 5	Xan.	12
		B4.4	Revolución Rusa.	Tema 5	Feb.	
		B4.5	A arte no século XIX.	Tema 2,3,4	Feb.	2
		B5	Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)			
		B5.1	Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.	Tema 5	Mar.	4
		B5.2	Fascismo italiano e nazismo alemán.	Tema 5	Mar.	5

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. libro de texto	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque	Contido		Mes	Sesións
		B6	Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)			
3ª avaliación	7	B6.1	Orixes da II Guerra Mundial.	Tema 7	Abr.	2
		B6.2	Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.			2
		B6.3	O Holocausto.			1
		B6.4	Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.			3
		B6-5	Procesos de descolonización en Asia e África.			3
		B7	Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético			
		B7.1	Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".	Tema 7	Abr./Mai.	3
		B7.2	Crise do petróleo (1973).	Tema 7		2
		B7.3	Ditadura de Franco en España.	Tema 6		3
		B8	Bloque 8. O mundo recente entre os			

			séculos XX e XXI			
	B8.1	Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.	Tema 7	Mai./Xuñ.	2	
	B8.2	Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.			2	
	B8.3	Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).	Tema 9		3	
	B8.4	Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.	Tema 8		3	
	B9	Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI				
	B9.1	A globalización económica: concepto e características.	Tema 8		2	
	B9.2	Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.			2	
	B9.3	Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.			1	
Nas tres avaliacións	B10	Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía				
	B10.1	Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.				
	B10.2	Cambio e continuidade.				
	B10.3	Tempo histórico.				
	B10.4	Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.				

5. RELACIÓN DE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE

Obxectivos	Xeografía e Historia. 4º de ESO			
	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Par- ▪ XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n			▪ XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha varie-	▪ CSC ▪ CMCCT
Bloque 2. A era das revolucións liberais				
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g	▪ B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.	▪ B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.	▪ XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron. ▪ XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evi-	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g	▪ B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español	▪ B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.	▪ XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acur- ▪ XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acur-	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

▪ h ▪ l			▪ XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	▪ CSC ▪ CAA
	Bloque 3. A Revolución Industrial			
▪ f ▪ g ▪ h ▪ g	▪ B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.	▪ B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.	▪ XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCI ▪ CSC
	▪ B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña	▪ B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes	▪ XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización	▪ CSC

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h ▪ l	ao resto de Europa.	de ser un país pioneiro nos cambios.	Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	▪ CAA ▪ CCL
			▪ XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).	▪ B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.	▪ XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL
▪ l ▪ ñ	▪ B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou	▪ B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da indus-	▪ XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios eco-	▪ CSC
▪ g ▪ l	▪ B3.5. A ciencia no século XIX.	▪ B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación	▪ XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances cientí-	▪ CSC ▪ CAA
Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial				
▪ g ▪ h	▪ B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.	▪ B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no	▪ XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións	▪ CSC ▪ CAA

▪ l		mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.	▪ XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.	▪ CSC ▪ CAA
▪ g ▪ l	▪ B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.	▪ B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.	▪ XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e	▪ CSC ▪ CAA
▪ g	▪ B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra	▪ B4.3. Coñecer os principais acontecementos da	▪ XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos	▪ CSC

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h ▪ l	(1914-1919) ou I Guerra Mundial.	Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.	procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial. ▪ XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa	▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos	▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g	▪ B4.4. Revolución Rusa.	▪ B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.	▪ XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. A arte no século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX. ▪ XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCI
Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta ▪ XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades de futuro, como o alcance das crises financeiras 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

▪ a ▪ c ▪ d	▪ B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.	▪ B5.2. Analizar as causas do auge dos fascismos en Europa.	▪ XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auge do fascismo en Europa.	▪ CSC ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g	▪ B5.3. II República española e a Guerra Civil.	▪ B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil	▪ XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española e reaccións a elas. ▪ XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)				
▪ g ▪ l	▪ B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.	▪ B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.	▪ XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras se-	▪ CSC ▪ CAA
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.	▪ B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas desta guerra (europea e mundial) e entender o concepto de guerra total.	▪ XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito. ▪ XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial. ▪ XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ d	▪ B6.3. O Holocausto.	▪ B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas	▪ XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	▪ CSC

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l		consecuencias.		
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.	▪ B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.	▪ XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmar- ▪ XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ d ▪ g	▪ B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.	▪ B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.	▪ XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador. ▪ XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsa-	▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético				
▪ a ▪ d ▪ g ▪ h	▪ B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".	▪ B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.	▪ XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa. ▪ XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC
▪ f ▪ g ▪ h	▪ B7.2. Crise do petróleo (1973).	▪ B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.	▪ XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d	▪ B7.3. Ditadura de Franco en España.	▪ B7.3. Explicar as causas de que se establecera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde	▪ XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da di- ▪ XHB7.3.2. Discute como se entende en España	▪ CSC ▪ CSC

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 			e en Europa o concepto de memoria histórica	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo de- ▪ XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado de benestar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século ▪ XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cor- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL

▪ ñ			▪ XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
-----	--	--	--	---

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g 	▪ B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.	▪ B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.	▪ XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	▪ B9.1. A globalización económica: concepto e características.	▪ B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra. ▪ XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

▪ e ▪ f ▪ g	▪ B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.	▪ B9.2. Identificar algúns dos cambios fundamentais que supón a Revolución Tecnolóxica.	▪ XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a dis-	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ e ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.	▪ B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais,	▪ XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.	▪ CSC ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía				
▪ g ▪ h	▪ B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía	▪ B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado" senón que determina o	▪ XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e	▪ CSC ▪ CMCCT

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l ▪ ñ		presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do	▪ CAA ▪ CCL
			▪ XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica do finis de século	▪ CSC ▪ CMCCT

▪ f ▪ l ▪ ñ	▪ B10.2. Cambio e continuidade.	▪ B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan	▪ XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as noções básicas de sucesións cronolóxicas e manas históricas. ▪ XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e manas históricos.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l	▪ B10.3. Tempo histórico.	▪ B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no	▪ XHB10.3.1. Entende que varias culturas conviven á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ h ▪ l	▪ B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.	▪ B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuada-	▪ XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	▪ CSC ▪ CCL

6. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE/PROXECTO/TEMA

Tema/UD	Temporalización: 1ª avaliación				Estándares de aprendizaxe e avaliáveis	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Elementos transversais									
	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo ou consec.	Peso cualific.	Instrumentos							Elementos transversais										
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb.	Obs. aula	C L	EO E	C A	TI C	EM P	E C	P V	E V			
Avaiación -- 1º	□ B1.1.	□ B1.1.	□ XHB1.1.1.	□ CSC □ CAA □ CCL	Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre	50%	10%	80%					20%				x	x	x	x					

seguridade viaria.

Temporalización: 2ª avaliación					Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Elementos transversais									
a/U D	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos							C L	E O E	C A	T I C	E M P	E C	P V	E V			
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clas	Rúb. (2)	Obs. aula											
2ª Avaliación – 3º Exame	☐ B4.1.	☐ B4.1.	☐ XHB4.1.1	☐ CSC ☐ CAA ☐ CCL	Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións	50%	10%	80%					20%			x	x								

			☐ CCEC	europesos e asiáticos.																		
☐ B10.2.	☐ B10.2.	XHB10.2.1.	☐ CSC ☐ CMCCT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade .	50%	10%	80%				20%						x	x	x	x		
		XHB10.2.2.	☐ CSC ☐ CMCCT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50%	10%			100%								x	x	x	x	x	
☐ B10.4.	☐ B10.4.	XHB10.4.1.	☐ CSC ☐ CCL	Utiliza con fluidez e precisión vocabulario histórico e artístico	50%	10%	80%				20%											

					sufraxio da muller.															
☐ B5.2.	☐ B5.2.	☐ XHB5.2.1	☐ CSC ☐ CCL	Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.	50%	15%	80%				20%			x	x	x				
☐ B5.3.	☐ B5.3.	☐ XHB5.3.1	☐ CSC ☐ CCL	Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	50%	15%	80%				20%			x	x	x				
		☐ XHB5.3.2	☐ CSC ☐ CAA ☐ CCL	Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	50%	10%	70%				20%			x	x	x				
☐ B10.2.	☐ B10.2.	XHB10.2.1.	☐ CSC ☐ CMCCT	Ordena temporalmente algúns feitos	50%	10%	80%				20%				x	x	x			

Temporalización: 3ª avaliación					Estándares de aprendizaxe avaliados	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación										Elementos transversais								
a/U D	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos							C L	EO E	C A	TI C	EM P	E C	P V	E V		
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clas	Rúb. (2)	Obs. aula										
3ª avaliación -- 5º exame	☐ B6.1.	☐ B6.1.	☐ XHB6.1.1	☐ CSC ☐ CAA	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	50%	4%	80%					20%			x	x	x					x	
	☐ B6.2.	☐ B6.2.	☐ XHB6.2.1	☐ CSC ☐ CAA	Sitúa nun mapa as fases do conflito.	50%	5%	80%					20%				x	x	x	x			x	
			☐ XHB6.2.2	☐ CSC ☐	Dá unha interpretación	50%	4%	80%					20			x	x	x			x	x		

3ª avaliación -- 6º exame	□ B8.1.	□ B8.1.	□ XHB8.1.1 .	□ CSC□ CAA	Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	50%	5%	80%				20%			x	x		x	x	x		
			□ XHB8.1.2 .	□ CSC	Comprende os proles e contras do estado do benestar.	50%	5%	80%				20%			x	x						
	□ B8.2.	□ B8.2.	□ XHB8.2.1 .	□ CSC□ CAA□ CCL	Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	50%	5%	80%				20%			x	x						
	□ B8.3.	□ B8.3.	□ XHB8.3.1 .	□ CSC□ CAA□ CCL	Compara interpretacións sobre a Transición	50%	5%	80%				20%			x	x				x		

					eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.																
			□ XHB8.3.3 .	□ CSC□ CAA□ CCL	Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	50%	8%			100%					x	x	x	x			x
□ B8.4.	□ B8.4.	□ XHB8.4.1 .	□ CSC□ CAA□ CCL	Discute sobre a construción da Unión Europea	50%	10%	80%				20%					x	x				

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL Comunicación lingüística.
Comprensión lectora.

CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
Expresión oral e escrita.

CD Competencia dixital.
Comunicación audiovisual.

CAA Competencia aprender a aprender.
da información e da comunicación.

CSC Competencias sociais e cívicas.
Emprendemento.

LENDAS TRANSVERSAIS

CL

EOE

CA

TIC Tecnoloxías

EMP

7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Definir conceptos históricos. - Explicar as ideas propias. -Resumir opinións. - Redactar informes breves. - Avaliar informacións.
CMCC T	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar índices estadísticos. - Comentar táboas estadísticas.
CD	- Buscar, obter e seleccionar información do ámbito, de fontes escritas, iconográficas, gráficas, audiovisuais e proporcionadas polas tecnoloxías da información.
CAA	<ul style="list-style-type: none"> - Obter información e transformala en coñecemento. - Buscar respostas a problemas históricos.
CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecer valores democráticos. - Apreciar a pluralidade.
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> -Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado. -Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

CSIEE	<p>-Asumir responsabilidades e tomar decisións con respecto á planificación do proceso de resolución das actividades propostas.</p> <p>-Interpretar adecuadamente as particularidades de cada situación e de cada problema estudado.</p> <p>-Saber argumentar de forma lóxica e coherente as explicacións dos conceptos e fenómenos estudados.</p> <p>-Autorregular a propia aprendizaxe: tomar conciencia do que se sabe e do que falta por aprender; e realizar autoavaliacións do propio traballo.</p>
--------------	---

C.CLAVE	ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE	% CONTRIBUCIÓN
CCL	XHB1.1.1. XHB1.1.2. XHB1.2.1. XHB2.1.1. XHB2.1.2. XHB2.2.1. XHB2.2.2. XHB2.2.3. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB4.1.1. XHB4.1.2. XHB4.3.3. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB5.1.1. XHB5.1.3. XHB5.2.1. XHB5.3.1 XHB5.3.2. XHB6.2.2. XHB6.2.3. XHB6.4.1. XHB6.4.2. XHB6.5.1. XHB7.1.1. XHB7.2.1. XHB7.3.2.□XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.3.3. XHB8.4.1. XHB9.1.1. XHB9.1.2. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB10.1.1. XHB10.4.1.	42,26
CMCCT	XHB1.3.1. XHB1.3.2. XHB3.5.1. XHB9.3.1. XHB10.1.1. XHB10.1.3. XHB10.2.1.□XHB10.3.1.	8,476

CSC	XHB1.1.1. XHB1.1.2. XHB1.2.1. XHB1.3.1. XHB1.3.2. XHB2.1.1. XHB2.1.2. XHB2.2.1. XHB2.2.2. XHB2.2.3. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.2.1. XHB3.3.1. XHB3.4.1. XHB3.5.1. XHB4.1.1. XHB4.1.2. XHB4.2.1. XHB4.3.1. XHB4.3.2. XHB4.3.3. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB5.1.1. XHB5.1.2. XHB5.1.3. XHB5.2.1. XHB5.3.1 XHB5.3.2. XHB6.1.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.2.3. XHB6.3.1. XHB6.4.1. XHB6.4.2. XHB6.5.1. XHB6.5.2. XHB7.1.1. XHB7.1.2. XHB7.2.1. XHB7.3.1. XHB7.3.2. XHB8.1.1. XHB8.1.2.□XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.2. XHB8.3.3. XHB8.4.1. XHB9.1.1. XHB9.1.2. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1.□XHB10.3.1. XHB10.4.1.	62 36,91
CD	XHB9.1.1. XHB9.2.1. XHB9.3.1.	3 1,78
CCEC	XHB1.2.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2.	3 1,78
CAA	XHB1.1.1. XHB1.1.2. XHB1.3.1. XHB2.1.1. XHB2.1.2. XHB2.2.1. XHB2.2.2. XHB2.2.3. XHB3.1.1. XHB3.2.1. XHB3.2.1. XHB3.5.1. XHB4.1.1. XHB4.1.2. XHB4.2.1. XHB4.3.1. XHB4.3.2. XHB4.3.3. XHB4.4.1. XHB4.5.1. XHB4.5.2. XHB5.1.1. XHB5.1.2. XHB5.1.3. XHB5.3.2. XHB6.1.1. XHB6.2.1. XHB6.2.2. XHB6.2.3. XHB6.4.1. XHB6.4.2. XHB6.5.2. XHB7.1.1. XHB7.2.1. XHB7.3.2. XHB8.1.1 XHB8.2.1. XHB8.3.1. XHB8.3.3. XHB8.4.1. XHB9.1.1. XHB9.1.2. XHB9.2.1. XHB9.3.1. XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3.	47 27,98
CSIEE	XHB3.3.1. XHB9.1.1. XHB9.3.1.	3 1,78

CSIEE Sentido de iniciativa e
espírito emprendedor.

EC Educación cívica.

CCEC Conciencia e
expresións culturais.

PV Prevención da violencia.

seguridade viaria.

EV Educación e

8.-METODOLOXÍA

1
2 Partindo dos principios da Didáctica Xeral e tendo en conta que hai que contribuír a que os alumnos desenvolvan as anteditas competencias, amosamos unha especial atención
3 aos métodos de traballo. Tanto os obxectivos como os criterios de avaliación comprenden aspectos procedimentais e metodolóxicos, pero precisamos aquí os métodos xerais e
4 os procedementos propios de cada unha das materias impartidas polo departamento.

5 Para conseguir unha aprendizaxe significativa, empregaremos os tres métodos didácticos principais: o expositivo centrado na explicación do docente mediante a lección
6 maxistral e as demostracións prácticas o interactivo centrado na comunicación interpersonal do profesor cos alumnos e de estes entre si, mediante a lección comunicativa e o
7 método interrogativo autónomo centrado no traballo persoal do alumno.

8 Estes métodos son complementarios e flexibles e o seu emprego depende da natureza do tema a tratar, dos obxectivos a cumprir e do contexto no que se desenvolvan as
9 actividades de ensino-aprendizaxe. Empregamos a metodoloxía expositiva para se plantexa a iniciación dos temas ou cuestións, sinalar as ideas fundamentais, solucionar
10 dúbidas e plantexar cuestións, realizar sínteses e integrar coñecementos. Paralelamente aplicamos unha metodoloxía indagadora que fomente a participación do alumno no seu
11 propio proceso de aprendizaxe e a interacción co profesor e cos seus compañeiros.

12 Neste marco proporcionado polos tres métodos básicos: Desenvolveranse as diversas técnicas didácticas: exposición, dedución, indicción, comparación, demostración,
13 interrogación, descubrimento... Simultanearanse actividades que impliquen un traballo individual e en equipo por mor de fomentar actitudes de colaboración, capacidade de
14 organización, toma de decisións, integración e participación dos compoñentes do grupo (sempre que a situación sanitaria o permita)

15 Dinamizarase a aprendizaxe mediante o fomento das exposicións orais e debates coordinados polo docente e os alumnos.

16 Potenciarase o uso de medios audiovisuais con especial atención ás novas tecnoloxías

17 Empregaranse os recursos técnicos e materiais habituais: mapas, gráficos, diapositivas, vídeos, exposicións en Power Point, visitas virtuais, prensa, biblioteca....

18 Nas materias de Historia da Arte, Xeografía e Historia ao depender en gran medida de procesos de identificación, análise e interpretación, darase prioridade ás técnicas de
19 comentarios de textos e de imaxes, gráficos e datos estatísticos.

20 Unidas aos procedementos cos que acadar os obxectivos están as técnicas de estudo. O Departamento nas súas distintas materias tentará fomentar a adquisición de certas
21 destrezas e habilidades no alumnado coas que adquirir estes obxectivos. traballarase coa toma de notas, subliñados, esquemas, mapas conceptuais, técnicas de comentario,
22 redacción de temas escritos, ordenacións cronolóxicas, exposicións orais e traballos de investigación.

23 Ademais cada materia esixe unhas técnicas e procedementos máis específicos:

24 CCSS e Xeografía:

25 Confección de mapas para afianza-los coñecementos de xeografía física e política como base para unha axeitada e necesaria localización espacial dos diferentes aspectos

1 xeográficos que se traballan ó longo do curso

2 Elaboración e comentario de gráficos e táboas estatísticas

3 Comentario de obras de arte

4 Comentario e recollida de noticias de prensa

5 Elaboración de traballos de investigación individuais o en grupo (sempre que a situación sanitaria o permita), especialmente sobre aspectos físicos, demográficos e económicos

6 Introducción ao traballo de campo sobre cuestións de xeomorfoloxía, meteoroloxía e urbanismo

7 Recabar información sobre aspectos xeográficos (clima, economía, persoeiros...) do entorno máis próximo co fin de ter un coñecemento máis directo da realidade na que se
8 vive.

9 Historia:

10 Confección e interpretación de eixes cronolóxicos

11 Análise, comentario e composición de textos

12 Interpretación e comentario de mapas históricos

13 Comentario de gráficas e estatísticas

14 Comentario e recollida de noticias de prensa

15 Comentario de películas e documentais

16 Recabar información sobre aspectos históricos do entorno máis próximo co fin de ter un coñecemento máis directo da realidade na que se vive.

17 Historia da Arte:

18 Confección e interpretación de eixes cronolóxicos en función dos estilos artísticos

19 Recabar información sobre obras de arte do entorno co fin de visualizar os conceptos xerais no entorno máis inmediato

20 Lectura, clasificación, análise e comentario de obras de arte

21 Investigacións sobre obras de arte importantes

1 O grado de profundidade co que se traballará estas técnicas variará en función dos niveis, de xeito que no primeiro ciclo da ESO estas serán sinxelas e guiadas mentres a
2 medida que avancemos de nivel (2º ciclo da ESO e Bacharelato) iranse complicando, en especial nos cursos de 2º de Bacharelato onde se aplicarán modelos empregados na
3 ABAU.

9. AVALIACIÓN

A avaliación terá en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo, é dicir, as competencias básicas, os obxectivos, os contidos e os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe.

AVALIACIÓN INICIAL

Nos primeiros días do curso escolar, no mes de setembro, realizaranse probas sinxelas para avaliar o grao de coñecemento dos contidos mínimos que se consideran necesarios para construír sobre eles as novas aprendizaxes. Esta proba non terá repercusión na cualificación.

Tendo en conta as aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2019-20 como consecuencia do decreto do estado de alarma derivado do Covid19, realizaremos durante as primeiras semanas de curso, un plan de reforzamento e de recuperación de ditas aprendizaxes que, neste caso, versarán sobre as unidades didácticas do Bloque 3, correspondentes aos estándares B3.8, B3.9, B3.13. Este plan incluírá o emprego da aula virtual e das tics para a través dunha serie de vídeos, documentais...o alumnado obteña a información necesaria e suficiente para completar un breve cuestionario.

Sería tamén conveniente observar as peculiaridades na forma de aprender de cada alumno, así como o grao de integración social de cada un deles.

Os membros do Departamento consideran tamén conveniente que cada profesor tentará comprobar o nivel de coñecementos previos do alumnado en cada tema da materia.

AVALIACIÓN CONTINUA

Ao longo do curso están programadas tres sesións de avaliación, unha por trimestre. A última delas coincidirá coa avaliación final ordinaria do mes de xuño. Durante cada avaliación realizaranse como mínimo dúas probas que abarcarán a materia impartida.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Para avaliar as materias da área de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia poderán utilizarse os seguintes instrumentos:

- Probas escritas, podendo ser de preguntas curtas, de respostas directas, de preguntas teóricas a desenvolver cunha certa amplitude, etc, probas que serán fixadas dependendo da marcha e do desenvolvemento da materia.

Nas probas escritas de calquera tipo, poderán presentarse ao alumnado:

- Textos, gráficas, imaxes e mapas históricos para ser analizados e comentados, de acordo coas pautas dadas na aula.
- Termos para ser definidos.
- Preguntas que o alumnado debe contestar a partir dos contidos desenvolvidos na aula.
- Desenvolvemento dun tema, a partir de fontes documentais, que o alumnado debe analizar e ter en conta.
- Exercicios de carácter práctico.
- Probas orais na clase, ben individuais, ben colectivas (no caso de traballos en grupo, sempre que a situación sanitaria o permita).
- Traballos individuais ou en grupo(cando a situación sanitaria o permita).

Algúns deles faranse na aula e outros na casa.

- Traballos de lectura e/ou investigación que serán entregados no prazo establecido, traballos para os que se poderán utilizar as novas tecnoloxías.
- Valoración do caderno de clase.
 - Valoración da curiosidade e interese pola materia, mellora na lectura e escritura, integración nos grupos de traballo, así como a creatividade.
 - Actitude na clase: comportamento, puntualidade, orde, cumprimento das normas que o profesorado considere preciso ter en conta á hora da cualificación final.
- Consecución das competencias básicas.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación para as avaliacións serán os seguintes:

Probas obxectivas

- Todas as preguntas, textos, mapas, etc, irán numerados e indicarse, se procede, a valoración de cada un.
- Terase moi en conta a corrección na escrita (léxico, gramática, ortografía, orde, limpeza). En caso de erros reiterados e/ou graves na realización de textos escritos, poderase restar ata 1 punto.

Probas orais. Terase en conta a capacidade discursiva e a linguaxe utilizada, así como o grao de coñecementos.

Traballos

No caso de traballos na aula, terase en conta a realización dos exercicios e actividades ordenados, a presentación do caderno de clase, as preguntas que se formulan.

No caso de traballos individuais, valoraranse tanto o caderno de clase como o traballo cotiá, así como aqueles de carácter extraordinario. Terase tamén en conta a calidade dos textos e das ilustracións.

No caso de traballos en grupo,(sempre que a situación sanitaria o permita) ademais de valorar o mesmo que nos traballos individuais, terase en conta tamén a participación de cada membro do grupo.

En canto aos mínimos esixibles na presentación de traballos escritos, os criterios que se seguirán serán os seguintes:

- Cumprir o prazo de entrega.
- Presentar un traballo pulcro, usando unha letra clara e lexible.
- Gardar as marxes e estruturar o texto en parágrafos.
- Unir con grampas ou clips as follas se a extensión do traballo é de máis dun folio.
- Non usar o "cortar e pegar". O traballo debe reflectir que lemos, comprendemos e sabemos expresar o contido do lido.
- Revisar a ortografía e puntuación antes de entregalo.
- Empregar un rexistro lingüístico formal e culto, esforzándose por empregar a terminoloxía específica das Ciencias Sociais.
- Citar correctamente, no seu caso, a bibliografía e/ou as fontes consultadas e utilizadas na elaboración do traballo, especificando tamén a

autoría e procedencia do material que achegamos en forma de imaxes, etc.

Actitude

Valorarase a curiosidade e o interese pola materia, a participación, así como a puntualidade e asistencia.

VALORACIÓN-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN PARA 4º ESO

Veñen referidos ós estándares de aprendizaxe e ós instrumentos de avaliación desenrolados no apartado 6.

Probas escritas referidas os estándares de aprendizaxe:80% da nota

- Realizaranse como mínimo dúas probas por avaliación.
- Puntuadas de 0 a 10.
- Farase a media de todas as realizadas ao longo do trimestre.
- Para facer a media hai que acadar unha puntuación mínima de 3 puntos.
- As probas escritas de cada tema non se recuperarán durante o trimestre.

Cuaderno de clase referido á realización dos estándares de aprendizaxe: 20% da nota

	100%	75%	50%	25%	0%
REALIZAR AS TAREFAS	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA
ENTREGA EN PRAZO	CON ANTELACIÓN	ESPERA ATA O ÚLTIMO DÍA	RETRÁSASE UN DÍA	RETRÁSASE VARIOS DÍAS	NON
PRESENTACIÓN	MOI BOA	BOA	REGULAR	BASTANTE MALA	MALA
ORTOGRAFÍA	MOI BOA	BOA	REGULAR	BASTANTE MALA	MALA
USO DA TERMINOLOXÍA	MOI BEN	BEN	REGULAR	BASTANTE MAL	MAL

CORRECIÓN DAS ACTIVIDADES	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA
EXERCICIOS ORDEADOS	SEMPRE	CASE SEMPRE	ÁS VECES	CASE NUNCA	NUNCA
ACTIVIDADES VOLUNTARIAS	4 ACTIVIDADE	3 ACTIVIDADES	2 ACTIVIDADES	1 ACTIVIDADE	NINGUNHA
EXPOSICIÓNS ORAIS	4 EXPOSICIÓN	3 EXPOSICIÓNS	2 EXPOSICIÓNS	1 EXPOSICIÓN	NINGUNHA

O profesor revisará e valorará o caderno ao rematar cada unidade. O alumnado entregará o caderno ou unha carpeta coas actividades realizadas ao longo da unidade.

A nota da avaliación vendrá dada pola suma dos apartados anteriores, sendo necesario acadar 5 puntos para aprobar a avaliación.

O redondeo da nota será á alza a partir de 0,5 puntos.

Todo o alumnado terá dereito a realizar os exames aos que non puidera asistir si previamente presenta a súa correspondente xustificación (xustificante oficial de falta de asistencia). No caso de que non asista por motivo do Covid19, as ausencias quedarán xustificadas co comprobante dos/as país/nais ou titores/as legais, non sendo preciso o xustificante do facultativo, polo que terá dereito a realizar o exame unha vez se reincorpore ás aulas, e igualmente terá dereito a entregar todas aquelas actividades que non houbera entregado por non asistir a clase por motivo do Covid19. En caso de que non presente dito xustificante, poderá ser examinado deses parte da materia na proba seguinte.

No caso de que un alumno/a copiase e/ou fixese fraude de calquera xeito nuha proba escrita ou traballo presentado levará a cualificación de 0 puntos.

O alumnado que non supere positivamente cada avaliación, deberá presentarse á recuperación que terá lugar ao finalizar o trimestre ou a comezos do seguinte, sobre a materia impartida durante ese período e que non fose superada convenientemente polo alumno.

AVALIACIÓN FINAL

Celebraranse tres avaliacións coas súas correspondentes recuperacións ao longo do curso. Para obter a calificación global positiva da materia é necesario ter superado as tres avaliacións; excepcionalmente no caso de ter unha avaliación con nota de 4 puntos, poderá ter unha calificación positiva sempre que a media das tres avaliacións sexa con unha nota de 5 puntos ou superior.

A nota final do curso obterase da media das tres avaliacións. Se non fose así, e o alumno non acadase unha calificación positiva da materia, deberá presentarse a un exame final no mes de xuño que versará sobre os contidos das avaliacións suspensas. Será puntuado de 0 a 10 puntos, sendo necesario un mínimo de 5 puntos para aprobar o exame.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Na lexislación vixente está prevista unha convocatoria extraordinaria no mes de xuño para o alumnado que non teña acadado unha cualificación positiva na convocatoria ordinaria de xuño. As datas de realización das probas serán acordadas polo centro e serán públicas. O Departamento confeccionará un modelo de proba escrita, semellante ás probas feitas durante o curso. O alumnado deberá obter unha nota mínima de 5 puntos para obter unha cualificación positiva.

RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Os alumnos con materias pendentes de cursos anteriores poderán recuperala da seguinte maneira:

- Realizando probas escritas, nas datas marcadas pola Xefatura de Estudos. Haberá dúas probas nas que entrará a metade da materia impartida durante o curso anterior. Serán calificadas de 0 a 10 puntos e contará o 70 % da nota.
- Realización de traballos, actividades e/ou boletíns de exercicios para cada parte da materia, que serán proporcionados polo Departamento para a súa solución polo alumnado pendente, para ser entregados nas datas dos exames. Serán calificados de 0 a 10 puntos e contará o 20 % da nota.
- A marcha do alumnado pendente durante o curso actual será valorada positivamente e a cualificación que teñan no curso contará un 10 % da nota. Esta porcentaxe valorarase da seguinte maneira: se aproba a nosa materia na 1ª avaliación no curso no que está matriculado obterá 1 punto da nota final e se a suspendera, obterá 0 puntos; e do mesmo xeito valorarase o 10% do 2º parcial, polo que sumará 1 punto se ten aprobada a 2ª avaliación e 0 puntos se a ten suspensa.

De acadarse unha nota mínima de 5 puntos tense superada cada parte. As dúas partes superadas dan o aprobado da asignatura. De non acadar un 5 haberá que facer unha proba final (xeralmente en maio), na data que estableza a Xefatura de Estudos, na que entrará a parte ou partes que se manteñan suspensas. Esta proba será calificada de 0 a 10 puntos e contabilizará o 70 % da nota á que se lle sumará o 20 % de traballos e o 10 % da marcha do curso. De acadarse un 5 ou máis terá aprobada a asignatura. De non ser o caso, en setembro, na data establecida pola Xefatura de Estudos, haberá unha proba xeral de toda a materia, que será cualificada de 0 a 10 puntos, sendo necesario acadar como mínimo un 5

Para cada alumno/a coa materia pendente elaborárase unha ficha individual de seguimento na que figurará a área pendente, obxectivos, contidos e actividades propostas que o alumno/a realizará durante o curso e que lle van a facilitar a preparación dos contidos. Estas actividades lle serán proporcionadas polo profesor/a responsable da área pendente e a este mesmo docente é ao que o alumno/a terá que entregarllas realizadas e nas datas propostas.

A continuación aparece a **Ficha de Seguimento do Alumnado Pendente:**

ÁREA DE _____

Nome e apelidos do alumno/a _____

Curso e grupo actual _____

OBXECTIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES PROPOSTAS

	ACTIVIDADES	DATA ENTREGA	DATA EXAMES
1º PARCIAL			
2º PARCIAL			
EXAME FINAL			
PROBA EXTRAORD. XUÑO			

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Sinatura Pai/Nai/Titor legal

Sinatura do profesor/a

SEGUIMIENTO DO ALUMNADO REPETIDOR

Para o alumnado repetidor preparamos un plan específico personalizado cos seguintes obxectivos:

- que o alumno/a acabe por acadar as competencias básicas da materia
- contribuir a mellorar a súa aprendizaxe de cara a obter resultados positivos
- previr o abandono escolar

Elaboramos a seguinte Ficha de Seguimento do Alumnado Repetidor:

Nome do alumno/a repetidor/a:

Tutor/a:	
Curso:	Grupo:

1.- DATOS DE INTERESE RECOLLIDOS NO EXPEDIENTE ACADÉMICO:

2.- PROBLEMAS DETECTADOS QUE CONTRIBUIRON A REPETIR:

3.-RESULTADOS DA AVALIACIÓN INICIAL:

4-ANÁLISE DOS PUNTOS FORTES E PUNTOS DÉBILES:

Puntos Fortes:		
☐ Asistencia regular a clase	☐ Interese e motivación	☐ Colaboración familiar
☐ Hábito de estudo normas	☐ Reflexividade	☐ Cumpre as
☐ Boa capacidade de aprendizaxe	☐ Fai as tarefas	☐ Mantén a atención
Outros:		
Puntos Débiles:		
☐ Asistencia irregular a clase	☐ Interese e motivación	☐ Falla de colaboración
☐ Hábito de estudo	☐ Impulsividade	☐ Non cumpre normas
☐ Lentitude na aprendizaxe	☐ Non fai as tarefas	☐ Non mantén atención
Outros:		

5.- PLAN DE INTERVENCIÓN

- Adaptación Curricular Non significativa
- Desenvolvemento dun conxunto de actividades programadas

Actuacións	Tarefas	Seguimento

6.-COMPROMISO DO ALUMNO/A:

7.- INFORMACIÓN Á FAMILIA:

Como Profesor/a do alumno/a _____ que actualmente repite _____, infórmolles que imos levar adiante un Plan Personalizado orientado á superación das dificultades detectadas no curso anterior. Dito Plan inclúe as seguintes medidas:

- Adaptación Curricular Non significativa
- Desenvolvemento dun conxunto de actividades programadas

Para elo necesitamos contar coa súa colaboración e pedímoslles que se comprometan a controlar que o alumno/a realice diariamente as tarefas e que traía o material necesario.

Observacións que desexe facer constar a familia:

Fdo. O Profesor/a

Fdo.Pai/Nai/Titor legal

10.AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				

5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliáse a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

11.AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Ao longo do curso, nas reunións periódicas que celebra o departamento, se valorará o cumprimento da Programación Xeral, atendendo as Programacións de Aula de cada materia e curso, elaboradas por cada profesor e profesora.

A avaliación da Programación Didáctica é fundamental e permitirá corrixila e adecuala á realidade e ás necesidades que presenta cada grupo, tendo en conta a atención á diversidade. Ao mesmo tempo permitirá unha mellor visión para redactar a Programación do curso seguinte.

Para a realización da programación seguiremos os seguintes

criterios:

1. **Criterios cuantitativos** para medir a consecución dos obxectivos planteados.

2. **Criterios cualitativos:** determinar a calidade, utilidade e proxección do aprendido polo alumnado.

Os **procedementos** para realizar a avaliación serán:

- Revisión dos resultados das tres avaliacións, tendo en conta a avaliación inicial.

- Análise das posibles causas dos malos resultados para poder dar propostas de mellora.

- Revisar a adecuación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación do alumnado a vista dos resultados obtidos nas tres avaliacións.

- Valorar se as aprendizaxes son significativas.

- Estudar posibles medidas de atención á diversidade para poder aplicarlas nos casos que se poidan presentar, tanto de apoio como de reforzo.

- Analizar a utilidade dos recursos empregados nas aulas para a consecución dos obxectivos e das competencias básicas.

Os **instrumentos** a utilizar para levar a cabo a avaliación desta programación serán:

- Resultados das avaliacións.

- Resultados das avaliacións do alumnado con materias pendentes.

- Cadernos do profesorado, no que se poidan valorar as intervencións do alumnado nas aulas e a realización dos traballos propostos
- Actas do departamento para contrastar o reflectido nelas
- Informes da Xuntas avaliadoras e do Departamento de Orientación.

Partindo da información obtida poderemos chegar a avaliar a Programación Didáctica que elaboramos para este curso.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				

15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bacharelato].				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach].				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións:

12. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O profesor do departamento que imparte docencia na ESO terá unha especial atención á diversidade do alumnado nas distintas aulas, polo que, asesorado polo Departamento de Orientación adoptará ao longo do curso, se resultara conveniente, as medidas educativas a aplicar naqueles alumnos/as que demandaran unha atención especializada tanto por motivos académicos (adaptacións curriculares individuais, ou actividades de ampliación de contidos) coma por motivos socio-culturais (alumnado procedente doutras áreas xeográficas...).

Ben se trate de medidas de reforzo ou de ampliación o Departamento atende aos seguintes principios:

- Emprego de metodoloxías diversas en función de que o tipo de axuda que ofrecen responda ás necesidades que en cada intre necesitan os alumnos. As adaptacións en metodoloxía didáctica son un recurso que se pode introducir nas formas de enfocar ou presentar determinados contidos ou actividades. Estas modificacións non deberían producirse só como resposta á identificación de dificultades, senón como prevención das mesmas.
- Actividades de aprendizaxe diferenciadas: reforzo e ampliación.

As actividades educativas que se formulen deben situarse entre o que xa saben facer os alumnos de maneira autónoma e o que son capaces de facer coa axuda do profesor ou dos seus compañeiros, de tal forma que nin sexan demasiado fáciles e, por conseguinte, pouco motivadoras para algúns alumnos, nin que estean tan afastadas do que poden realizar que lles resulten igualmente desmotivadoras, ademais de contribuír a crear unha sensación de frustración nada favorable para a aprendizaxe. Cando se trata de alumnos que manifestan algunha

dificultade para traballar determinados contidos, débese axusta-lo grao de complexidade da actividade e os requirimentos da tarefa ás súas posibilidades.

O profesorado e en coordinación co Departamento de Orientación, establecerá as medidas curriculares e organizativas oportunas que aseguren ao alumnado con necesidades educativas especiais o seu adecuado progreso.

Realizaranse as adaptacións curriculares que se aparten significativamente dos contidos e criterios de avaliación do currículo. Ditas adaptacións cumpriran o procedemento de autorización determinado pola Consellería de Educación.

13.LIBRO DE TEXTO E MATERIAIS DIDÁCTICOS

O libro de texto establecido para este curso 2022-23 é: 4º DE ESO, XEOGRAFÍA E HISTORIA, Edixgal

Ademais pódense empregar outros materiais didácticos.

O Departamento tamén utiliza os seguintes materiais:

- Guías e recursos didácticos os diferentes proxectos curriculares, que se corresponden cos diferentes cursos e materias, que ofrecen unha serie de recursos básicos para que cada profesor e profesora poida desenvolver diferentes estratexias de ensino co fin de facilitar as aprendizaxes do alumnado en función das súas necesidades concretas, presentan numerosas actividades de reforzo e de ampliación para cada

tema, podendo atender á diversidade de alumnado que se presentan na aula.

- Mapas murais xeográficos, físicos e políticos do Mundo, de Europa, de España, de Galicia
- Mapas murais históricos das diferentes etapas
- Atlas xeográficos e históricos
- CD Rom: reportaxes xeográficos e históricos
- DVDS: reportaxes e películas relacionados con diferentes temas
- Ordenadores para a utilización das novas tecnoloxías na didáctica das diferentes materias.
- Textos elaborados polo profesorado ou extraídos de fontes diversas.
- Prensa
- Informes sobre materias específicas.
- Libros co contido da área ou de creación literaria

O emprego de cada un destes materiais dependerá de cada profesor e do momento axeitado durante o curso.

14.CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN LECTOR

Para contribuír ao Plan Lector, dende o Departamento de Ciencias Sociais potenciarase a mellora da comprensión lectora, oral e escrita a través de diferentes tipos de textos e libros axeitados a cada nivel.

Serán propostas actividades de lectura comprensiva de textos relacionados coa materia, realización de esquemas e resúmenes, expresión escrita cunha redacción axeitada e sen faltas de ortografía, lectura en voz alta, redacción de libretas e traballos cunha boa presentación, realización de traballos de investigación sobre temas da materia, etc.

A realización destas activades dependerá de cada profesor y do momento adecuado ao desenrolo das mesmas e da materia impartida.

15.CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC

Para contribuír ao Plan TIC, dende o Departamento de Ciencias Sociais potenciarase o emprego das novas tecnoloxías e o fomento da busca de información e a realización de actividades e exercicios empregando estas ferramentas.

Potenciarase a realización de actividades empregando os procesadores de textos, follas de cálculo, gráficas, etc. coa intención de fomentar e capacitar ó alumnado no emprego destas ferramentas, para que sexa capaz de buscar, obter, procesar e comunicar información, y para transformala en coñecemento.

No actual curso, como nos pasados, empregaremos as TICs en:

- Presentacións Power Point para explicar algúns temas do currículo na ESO e no Bacharelato
- Busca de información na rede, por parte dos alumnos, para facer pequenos traballos de investigación
- Fomentar o uso da busca desta información a través de exercicios

con preguntas dirixidas

- Visitas a páxinas de cartografía dixital e a bancos de imaxes xeográficas para meteoroloxía, localización espacial ...
- Visitas a páxinas de contidos históricos e xeográficos para realización de xogos e actividades lúdicas
- Visitas virtuais a museos e visitas a museos virtuais.

A realización destas activades dependerá de cada profesor y do momento adecuado ao desenrolo das mesmas e da materia impartida.

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

No presente curso académico e con motivo da situación derivada do Covid19, o noso Departamento só realizará aquelas actividades complementarias e extraescolares que non supoñan ningún perigo para a saúde tanto do noso alumnado coma do profesorado, polo que de realizarse, cumpríranse os protocolos de seguridade que estén en vigor no momento en que ditas actividades se levaran a cabo. Se fora posible porque a situación de normalidade se restablecese, poderíanse facer as actividades programadas para este nivel educativo, como as que se indicarán a continuación.

O Departamento de Ciencias Sociais e Xeografía e Historia está disposto a realizar ó longo do presente curso, aquelas actividades extraescolares que sexan de interese para o alumnado segundo os distintos niveis educativos.

Entre as posibles actividades que se poderán levar a cabo destacaríamos as visitas a lugares de interese xeográfico, histórico, artístico ou cultural. Poderían ser excursións a cidades situadas dentro ou fora da nosa comunidade autónoma. O alumnado podería visitar museos, ou outros lugares de interese, tendo sempre en conta o seu nivel educativo. Ademais sería conveniente aproveitar ditas actividades coa materia que o profesorado estea a impartir na aula.

Tamén sinalar que os membros do Departamento estarán abertos a calquera actividade que propoñan outros Departamentos, e desexen

contar coa nosa colaboración. Igual que se chegan ó centro informacións para que o Departamento participe co alumnado nas actividades ofertadas.

Co fin de evitar que as actividades realizadas fora da aula sexan unha mera excursión sen contido nin relación coa materia escolar, cando sexan organizadas polo departamento daráselle aos alumnos unha guía da actividade que constará de:

- Explicación na aula sobre o que se pretende coa actividade
- Guía de traballo que pode constar de dous tipos de fichas
 - Informativas (textos, planos, fotografías, mapas...)
 - De actividades para o alumnado, a desenvolver á volta da visita ou actividade.

PROPOSTA DE VISITAS QUE SE PODEN PLANTEXAR

1-Compostela

- Arte románica e barroca polas rúas e monumentos de Compostela (2º BAC).
- Museo do Pobo Galego e outros museos compostelanos.
- Parlamento Galego.

2-Coruña

- Casa do Home, Planetario, Torre de Hércules...

3-Pontevedra

- Museo Provincial.

-Urbanismo anterior ao S.XX e arquitectura monumental dende o cisterciense ao barroco.

4-Tui.

-Urbanismo medieval e arquitectura monumental dende o románico ao barroco.

5-Celanova- Bande.

-A Galicia interior, campamento romano de Acquis Querquennis, igrexa visigótica de S^a Comba de Bande. S. Miguel de Celanova, Mosteiro de Celanova .Galicia dende Roma ata o S.XIX.

6-Vilanova de Arousa.

-As actividades do mar. Visita a unha lonxa, unha batea, participar no marisqueo a pé.

-As actividades do agro. Visita a unha cooperativa agrícola (Horsal) ou a un invernadoiro.

-As actividades industriais. Visita a conservas Pérez Lafuente.

17. DATOS DO DEPARTAMENTO

Profesor	Materia	Curso	Grupos
María del Carmen Muñiz Mirás	Xeografía de España	2º Bacharelato	2
	Historia do Mundo Contemporáneo	1º Bacharelato	1
	Xeografía e Historia	2º ESO	2
Susana Vázquez Prieto	Historia de España	2º Bacharelato	1
	Xeografía e Historia	4º ESO	2
	Xeografía e Historia	1º ESO	3
Celia Morado Acuña	Historia de España	2º Bacharelato	2
	Xeografía e Historia	3º ESO	2
	Xeografía e Historia	2º ESO	1

Asdo. Celia Morado Acuña

En Vilanova de Arousa a 24 de setembro de 2022

18.- REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos

centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).